

МАТЕРІАЛИ

I Всеукраїнської
молодіжної конференції

«ПЛАТОН МЕНІ ДРУГ, АЛЕ ІСТИНА ДОРОЖЧА»:

теоретико-практичні та методологічні аспекти
розвитку сучасних гуманітарних наук

2-3 березня
2023 року

з міжнародною участю
та благодійною метою

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів
і молодих учених філологічного факультету

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської молодіжної конференції
(з міжнародною участю та благодійною метою)

**«Платон мені друг, але істина дорожча»:
теоретико-практичні та методологічні аспекти
розвитку сучасних гуманітарних наук**

2–3 березня 2023 року

ЧЕРНІВЦІ
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2023

УДК 167/168:7/9](082)
П 375

*Рекомендовано до друку Вченою радою
філологічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 7 від 29 березня 2023 року)*

П 375 **«Платон мені друг, але істина дорожча»:** теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук : зб. матеріалів Всеукраїнської молодіжної конференції (2-3 березня 2023 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2023. 256 с.

ISBN 978-966-423-780-9

У Збірнику представлені результати теоретичних і практичних досліджень у галузі сучасної гуманітаристики: філософії, літературознавства, лінгвістики, релігієзнавства, богослов'я, культурології та міждисциплінарних студій.

Збірник містить матеріали* Всеукраїнської молодіжної конференції з міжнародною участю та благодійною метою, яка присвячена річниці діяльності Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених філологічного факультету. Конференція була організована та проведена Радою молодих вчених філологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Для науковців, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних спеціальностей.

ISBN 978-966-423-780-9

УДК 167/168:7/9](082)

** За якість і достовірність результатів дослідження
відповідальність несуть автори*

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ: ФІЛОСОФІЯ

Ганаба Світлана, Баштирева Єлизавета «ЖИТТЯ – В ІМ'Я САМОГО ЖИТТЯ»: МІРКУВАННЯ ВІКТОРА ФРАНКЛА ПРО СЕНС ТА ЦІННІСТЬ ЖИТТЯ.....	9
Бєбнєва Єлизавета, Мороз Олена ФІЛОСОФІЯ ЩАСТЯ Г. СКОВОРОДИ.....	12
Ганаба Світлана, Васюта Максим ІДЕАЛИ КОНФУЦІЯ В ОСВІТНІХ ПРАКТИКАХ СУЧАСНОСТІ.....	15
Врана Анна ПЛАТОНІВСЬКІ ІДЕЇ: МОСТИ ДО СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ СВІДОМОСТІ.....	17
Ганаба Світлана, Гежа Карина СКОВОРОДИНІВСЬКА «НАУКА ЖИТИ» У РЕЦЕПЦІЯХ СЬОГОДЕННЯ.....	20
Городнюк Людмила МИСЛЕННЯ І ПІЗНАННЯ СВІТУ: ПРО ДЕЯКІ ФЕНОМЕНИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ.....	22
Горохолінська Ірина «ЗНАТИ – ЦЕ УСВІДОМЛЮВАТИ, ЩО ВИ НІЧОГО НЕ ЗНАЄТЕ», АБО МОДЕЛІ ВИКЛАДАННЯ ЕТИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	25
Келеберда Анна ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛЮДСЬКИХ ПОТРЕБ ТА ЦІННОСТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ. ФІЛОСОФІЯ ВІЙНИ.....	28
Крисенко Ілона СЕНС ЖИТТЯ – РИТОРИЧНЕ ПИТАННЯ У ФІЛОСОФІЇ.....	30
Петращук Мирослава ФЕНОМЕНОЛОГІЧНЕ ТЛУМАЧЕННЯ ТІЛА ТА ТІЛЕСНОСТІ: БІОЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ.....	32
Попаденко Антон АКСІОНОМІЧНІСТЬ МЕТАФІЗИКИ: У ПОШУКУ ОНОВЛЕНОЇ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ГУМАНІТАРНОГО ПІЗНАННЯ.....	35
Ганаба Світлана, Тарасков Олексій ПРОБЛЕМА ДУХОВНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	38

СЕКЦІЯ: ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Алексенко Віталія АРХЕТИПИ У «КАЗКАХ ПРО ДИВНИХ» Р. РІГГЗА.....	41
Бока Тетяна, Нікоряк Наталія СПЕЦИФІКА КІНОРЕЦЕПЦІЇ ПОЕМИ «НАЙМИЧКА» Т.Г.ШЕВЧЕНКА.....	43
Гейко Дар'я ОБРАЗ-СИМВОЛ МАРІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ХУДОЖНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ЗБІРЦІ СЕРГІЯ ЖАДАНА «ЖИТТЯ МАРІЇ».....	48
Grebchenko Daria RELIGIOUS ISSUES IN THE WORKS OF TADEUSZ ZIELINSKY.....	51
Гуцуляк Христина МЕМУАРИ ЯК ОДИН ІЗ ЖАНРІВ ТВОРЧОСТІ СТЕПАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО (ЗА КНИГОЮ «НЕМОЛІВ (СПОМИНИ)»).....	54
Заваруєва Інна ХУДОЖНІ ПРИЙОМИ ПРОЗИ ДЖОНА ФАУЛЗА У КОНТЕКСТІ АНГЛІЙСЬКОГО ПОСТМОДЕРНІЗМУ.....	57

Івончак Настасія

«СВЯТО БУТТЯ»: РЕАЛЬНЕ ТА ІДЕАЛЬНЕ
В МЕМУАРНІЙ ПРОЗІ УЛЯНИ КРАВЧЕНКО ТА ІРИНИ ЖИЛЕНКО 59

Лисенко Олена, Ковалець Лідія

«ФУГА СМЕРТІ» ПАУЛЯ ЦЕЛАНА В ПЕРЕКЛАДІ ПЕТРА РИХЛА 61

Мельник Яна, Вардеванян Світлана

БІНАРНА ОПОЗИЦІЯ «СВІЙ-ЧУЖИЙ» У ПРОЗІ МАРІЇ МАТІОС
(ЗА РОМАНОМ «СОЛОДКА ДАРУСЯ») 64

Наместюк Світлана

СУБЛІМАЦІЙНИЙ СТАН ГЕРОІНЬ АМЕЛІ НОТОМБ 67

Паладян Крістінія, Щербанюк Кетелин

ВІРШ НІКІТИ СТЕНЕСКУ «LEOAI CĂ TÂNĂRĂ, IUBIREA»
 («КОХАННЯ, МОЛОДА ЛЕВИЦЯ»): СЕМАНТИКА РИТМУ 69

Радченко Вікторія

ОЗНАКИ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ЖАНРІВ У РОМАНІ ЛІНИ КОСТЕНКО
«ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО САМАШЕДШОГО» 72

Савчук Мар'яна, Меленчук Ольга

РОМАНТИЗМ У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЯК ОБ'ЄКТ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ СТУДІЙ ПАВЛА ФИЛИПОВИЧА 75

Синевич Бретіслава

ІСТИНА ЯК СУТНІСТЬ І БУТТЯ МИСТЕЦТВА В ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОМУ
ДОРОБКУ ЄВГЕНА МАЛАНЮКА 77

Тичініна Альона

НАРАТИВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ТВОРЧОСТІ МУЛЬТИМИТЦІВ
(ЛІТЕРАТУРА І ЖИВОПИС БРУНО ШУЛЬЦА) 80

Цівінська Юлія

РИТМІЧНІ ВАРІАЦІЇ АКЦЕНТНОГО ВІРША СЕРГІЯ ЖАДАНА
(НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «ТАМПЛІЕРИ») 85

Чолкан Валентина

МУЗИКА У ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ 88

Тичініна Альона, Бінювський Володимир

ІНКЛЮЗИВИЙ РОМАН МАРКА ГЕДДОНА «ЗАГАДКОВИЙ НІЧНИЙ ІНЦИДЕНТ
ІЗ СОБАКОЮ» У КОНТЕКСТІ ПОСТ-ПОСТМОДЕРНІСЬКОЇ ПОЕТИКИ 91

Герецун Анжела

СПЕЦИФІКА АВТОРСЬКОГО ГУМОРИСТИЧНОГО ПАФОСУ
ЯК ДОМІНАНТА ІДІОСТИЛЮ Б. НУШИЧА 94

Ісапчук Юлія

НОБЕЛЬ, БУКЕР ТА ГОНКУР ПО-АФРИКАНСЬКИ: ЛАУРЕАТ(КИ)
МІЖНАРОДНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ПРЕМІЙ АФРИКАНСЬКОГО КОНТИНЕНТУ 96

Калинич Катерина, Сажина Алла

ЗЕДІ СМІТ «ПРО КРАСУ»: МЕТАЖАНРОВИЙ ФОРМАТ
УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО РОМАНУ 99

Матійчак Альона

СВІТОГЛЯДНІ ПЕРВНІ ДІАЛОГІЧНОСТІ РОМАНІВ АЙРІС МЕРДОК 103

Нікоряк Наталія

КІНОДИСКУРС ЖИТТЯ Й ТВОРЧОСТІ ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО 107

Паранюк Дан

ТРОПОЛОГІЧНА ФУНКЦІЯ ТРАНЗИТИВНОГО ПЕРСОНАЖА
У ЛІТЕРАТУРІ ФЕНТЕЗІ («МАГІСТРАЛЬ ВІЧНОСТІ» К. САЙМАКА) 110

Сажина Анна, Сажина Алла

ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ОБРАЗУ ЛІКАРЯ У РОМАНІ
О. ДЕ БАЛЬЗАКА «БАТЬКО ГОРІО» 113

Федорчук Богдана

ПАРАСКА ПЛИТКА-ГОРИЦВІТ: ЛІТЕРАТУРНИЙ МІНІПОРТРЕТ 116

Якимчук Діана, Вебер Марина, Вебер Денис ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОГО ДОСВІДУ ДЖЕРОМА СЕЛІНДЖЕРА НА ЙОГО ТВОРЧИЙ МЕТОД	118
Помазан Дмитро, Карлова Надія ФУНКЦІОНАЛЬНА РОЛЬ ЕМОЦІЙ ЛІРИЧНОЇ ГЕРОЇНИ В ІНТИМНІЙ ЛІРИЦІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	122
Дзюк Роман ПРОБЛЕМИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО АПАРАТУ В НАВЧАЛЬНОМУ ПОСІБНИКУ «ІСТОРІЯ НОВІТНЬОЇ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ» (ВИДАВНИЦТВО «ЦЕНТР УЧЕБОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ»)	126
Біньовський Володимир АРТУР ШНІЦЛЕР І ЗІГМУНД ФРОЙД: ДВА ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ	128
Григорків Анастасія ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЗИ СИДОНІЇ НИКОРОВИЧ	132

СЕКЦІЯ: ЛІНГВІСТИКА

Бортун Каріна МОВНА ЕКСПРЕСІЯ ОКЛИЧНИХ РЕЧЕНЬ У РОМАНІ НАТАЛКИ ДОЛЯК «ШИКАРНЕ ЖИТТЯ У ВУППЕРТАЛІ»	138
Бешлей Ольга МЕТАФОРИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ЖІНОЧОЇ КРАСИ В АНГЛОМОВНИХ ГЛЯНЦЕВИХ ЖУРНАЛАХ	141
Біла Ірина, Івасюта Марина МОВНІ СИМВОЛИ-АРХЕТИПИ У ЗБІРЦІ БОРИСА ГУМЕНЮКА «ВІРШІ З ВІЙНИ»	144
Бумба Наталія СТРАТЕГІЇ ДОМЕСТИКАЦІЇ ТА ФОРЕНІЗАЦІЇ В ПЕРЕКЛАДІ КІНОТЕКСТУ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «THE CROWN» (2016-2022))	147
Гладій Ірина ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ТРАНСФОРМАЦІЯ» У ФАХОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	150
Зазуля Ірина НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	153
Запісяк Богдана ПЕРСОНАЖНЕ МОВЛЕННЯ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ	155
Іщук Анна ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ «ЛЕКСИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ»	157
Міжінська Тетяна НАЦІОНАЛЬНІ ТА ІНШОМОВНІ КОМПОНЕНТИ У СИСТЕМІ ВІЙСЬКОВИХ ЗВАНЬ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	160
Романюк Тетяна, Філіпчук Марія МОДИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЯК ЗАСІБ У ВИРАЗНЕННЯ ТЕКСТУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ Г. ХОТКЕВИЧА «БЛУДНИЙ СИН»)	162
Рубана Євгенія ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ СТАДІЯМИ ВИРОБНИЧО-ТЕХНІЧНОГО ЦИКЛУ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ ФАХОВОЇ МОВИ АРХІТЕКТУРИ ТА БУДІВНИЦТВА)	165
Солинська Світлана СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ТЕЛЕСЕРІАЛУ SHERLOCK (2010-2017)	169

Струк Іванна ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІЛЮСТРАТИВНИХ ЖЕСТИВ У ДРАМАТИЧНОМУ ТЕКСТІ	172
Стефурак Олена ПЕРСПЕКТИВИ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДУ НА МАТЕРІАЛАХ ПЛАТФОРМИ TED TALKS	175
Антофійчук Алла ІНТЕНЦІЙНИЙ ДІАПАЗОН МЕМУАРИСТИКИ ІЛАРІОНА КАРБУЛИЦЬКОГО	177
Вітрук Надія ФЕМІНІТИВИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ: ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ТА ВЖИВАННЯ	180
Петрів Яна НАНИЗУВАННЯ НОМІНАТИВНИХ ТА ВОКАТИВНИХ СИНТАКСИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ (ТВОРЕННЯ РЕЧЕНЬ-ЛАНЦЮЖКІВ) У ІСТОРИЧНИХ РОМАНАХ П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО	182
Антофійчук Алла, Щербань Анна ІДІЮСТИЛЬ ОСИПА МАКОВЕЯ (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАНЬ ЗБІРКИ «ПУСТЕЛЬНИК З ПУТНИ ТА ІНШІ ОПОВІДАННЯ»)	184

СЕКЦІЯ: РЕЛІГІЄЗНАВСТВО. БОГОСЛОВ'Я

Байрамов Алі АСПЕКТИ ВПЛИВУ ЕНЦИКЛІКИ ПАВЛА VI «HUMANAE VITAE» НА ТЕОЛОГІЮ ТІЛА ІВАНА ПАВЛА II	187
Боцюк Орест РИЗИКИ КАЛЕНДАРНОЇ РЕФОРМИ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД РЕАКЦІЙ КЛІРУ ТА МИРЯН ПОМІСНИХ ПРАВОСЛАВНИХ ЦЕРКОВ НА ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ	189
Завальна Вікторія БОГОСЛОВ'Я АВГУСТИНА ЯК СИНТЕЗ ФІЛОСОФІЇ ПЛАТОНА	191
Луцан Ігор ТОМОС ПРО АВТОКЕФАЛІЮ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я: ІСТОРИЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ, ГАРАНТІЯ БЕЗПЕКИ ДУХОВНОЇ СВОБОДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	193
Мілешкін Михайло НОВІТНЄ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ЛІТУРГІЙНИХ ТЕКСТІВ У ЦЕРКВАХ КИЇВСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ	196
Олексійчук Анжеліка ПРОТЕСТАНТИЗМ ЯК РЕЗУЛЬТАТ РЕФОРМАЦІЇ XVI СТ. ТА ЙМОВІРНА ПЕРЕДУМОВА ДЛЯ РЕФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ	198
Роговський Володимир СПЕЦИФІКА ХРИСТІЯНСЬКОЇ СОТЕРІОЛОГІЇ У КОНТЕКСТІ СВІТОВОГО ПОШУКУ РЕЛІГІЙНОГО СПАСІННЯ	200
Собко Руслан АСКЕТИЗМ У ТРЬОХ ГІЛКАХ ХРИСТІЯНСТВА: ТИПОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ	202
Шувар Петро ВПЛИВ ХРИСТІЯНСТВА НА ПРАВА ЖІНКИ У СІМ'І	205

СЕКЦІЯ: КУЛЬТУРОЛОГІЯ. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ СТУДІЇ

Бояновська Тереза СОЦІАЛІЗАЦІЯ НОСІЇВ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ МОВИ В ІНШІЙ СЛОВ'ЯНСЬКІЙ КРАЇНІ ЗА ДОПОМОГОЮ МОВИ	209
Гаврюшенко Марія ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ СЕМІОЛОГІЇ Ю. М. ЛОТМАНА ДЛЯ КУЛЬТУРФІЛОСОФСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	214
Пастернак Олена ОГЛЯД СВІТОВИХ КНИЖКОВИХ РЕЙТИНГІВ МЕДІА ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ПЕРЕКЛАДИ ТВОРІВ В УКРАЇНІ	216
Паладян Крістінія, Пухальська Оксана РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ЧЕРЕЗ ВИВЧЕННЯ ЗАГАДОК	219
Рак Олександр ІННОВАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	222
Віщак Юліанна, Пазюк Роман ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС ТА ХУДОЖНЬО-ТЕХНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЛАКАТА ЯК ФОРМАТУ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ	224
Думанський Віталій, Спис Ольга МИРОСЛАВ МАРИНОВИЧ – СУЧАСНИЙ ПРОРОК УКРАЇНСТВА	227
Калініченко Віталій ДО ПРОБЛЕМИ ХРОНОЛОГІЇ РІДКІВЕЦЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО КОМПЛЕКСУ У ВЕРХНЬОМУ ПОПРУТТІ	229
Ковалець Тарас ХМАРНІ СЕРВІСИ ДЛЯ ІСТОРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ВЛАСНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ	234
Колянківський Олег «РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ»: ПОШУКИ ВЕЛИКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО СТИЛЮ	236
Матвішина Яна, Мірошніченко Валентина ЗАХОДИ ЩОДО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ	238
Нестерук Сніжана ІМАНЕНТНІСТЬ КІНОМОВИ В АНІМАЦІЙНОМУ ФІЛЬМІ «ПЕРСЕПОЛІС»	241
Смаль Олександр, Спис Ольга НІЛ ХАСЕВИЧ – ТАЛАНОВИТИЙ ХУДОЖНИК І ПАЛКІЙ ПАТРІОТ УКРАЇНИ	244
Тамазликар Анна, Вардеванян Світлана СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ КОЗАЦЬКОГО НАРАТИВУ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ КОМІКСАХ ТА ГРАФІЧНИХ РОМАНАХ	248
Терида Олеся БУТТЯ КУЛЬТУРИ: ВИВЧЕННЯ ОНЛАЙН	250
Тулюлюк Сергій БЕЗПЕЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ GOOGLE MEET У ВИКЛАДАННІ КУРСУ «ТРАВМАТОЛОГІЯ І ОРТОПЕДІЯ»	252
Швець Мар'яна, Сажина Алла КОМУНІКАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІДЕОПОЕЗІЇ: ДОСВІД ПАВЛА ВИШЕБАБИ	254

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

НАРАТИВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ТВОРЧОСТІ МУЛЬТИМИТЦІВ (ЛІТЕРАТУРА І ЖИВОПИС БРУНО ШУЛЬЦА)

Тичініна Альона

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича (Чернівці)

a.tychinina@chnu.edu.ua

Термін «нараторологія» уведений у науковий обіг ще 1969 р. (Ц. Тодоров «Грамматика Декамерона»), проте, у постнекласичній методологічній площині набуває нових параметрів. Під впливом так званого нараторологічного повороту (М. Крейсморт, 1999) сьогодні виникає система транснараторивних дискурсів. Так, В. Шмід у знаменитій праці «Нараторологія» (1986) маркує нараторивним усе, що розповідає (показує) у певний спосіб історію [6, с. 14], тому оповідні інстанції можна виявити навіть у п'єсі, кінофільмі, балеті, картині.

Логічним видається дослідження поетики візуального нараториву в образотворчих текстах, що конотують із літературними. Вкрай актуальним постає декодування нараторивних конфігурацій у текстах митців, що водночас оперують і словом, і візуальним образом. Йдеться про так званих мультимитців – Л. да Вінчі, Т. Шевченка, Б. Шульца, Д. Жука, Е. Андіївську та ін.

Зосередимось на творчості польсько-українського письменника Бруно Шульца (1892–1942), який, за словами Є. Фіцовського, «публікуючи ілюстрацію, прагнув, щоб вона була доповненням тексту, паралельним твором-супроводом написаного слова», але у жодному разі не «службовою формою» [3, с. 497].

Таке міркування цілком суголосне із думкою нараторолога Ж. Женетта про те, що функція зображення аж ніяк не зводиться до ілюстрування тексту, воно необхідне для його розуміння [5, с. 373]. Поряд із цим у впорядкованій Фіцовським «Книзі образів» (2014) зазначається, що графіка Шульца «опинилася у несприятливій ситуації і мусила віддати першість прозі» [3, с. 491].

Зі збережених 400 графічних робіт рисунки олівцем і тушшю, виконані на креслярській кальці, призначалися переважно для друку як ілюстрації до книги «Санаторій під Клепсидрою» (1937). Тому на прикладі даної збірки розгляд найбільш показових зразків Шульцевого нараториву, мінімальною одиницею якого завжди є певна подія, логічно випливає із його літературних текстів: «Якась **подія** може бути малою і вбогою стосовно своїх витоків [...] але, розглянута з більшою пильністю, може відкритися безконечною [...] перспективою» [4, с. 131]. У такий спосіб митець окреслює подальший нараторивний шлях письма про Себе.

Я-оповідач зустрічається в автобіографічній літературі найчастіше. Оскільки справжня природа нараторивної ідентичності формування *Я*, на погляд П. Рікера, «розкривається тільки в діалектиці самості і тотожності» [2, с. 172], важливо зазначити, передусім, те, що «Санаторій під Клепсидрою» вже першим словом *Я* впевнено заявляє про свою виразну нараторивну стратегію, інтерпретуючи при цьому відому платонівську ідею з діалогу «Менон» про реконструювання особистості через пригадування.

Послугуючись автонаративним способом оповідування, Шульц описує так зване розгалуження «у глибинах анамнезу, що здригаючись від підземного трепету, опановує нами» [4, с.167]. Актуалізований автором літературний наратив спогаду поєднується з оніричним, міметичний – із дієтетичним, а фактуальний – із фікціональним і може розглядатися як конструювання наративної ідентичності.

Натомість живописну оповідь Б. Шульца у збірці «Санаторій під Клепсидрою» динамічно пролонговано точками зору в певній перспективі, вираженій через симетрію, асиметрію, дисиметрію форм. Шульців наратор-протагоніст дієгетичний, тобто такий, що оповідає про себе як про фігуру в дієгезисі, існуючи в ролі суб'єкта оповіді та об'єкта оповідної історії. Зокрема, Юзеф виступає всезнаючим наратором і володіє всіма важливими наративними компетентностями персонажа.

Специфіка літературного оповідного світу пов'язана з тим, як пояснює Ж. Женетт, що оповідач не може бути в своїй оповіді пересічним статистом, а постає або центральною фігурою, або глядачем [5, с. 254]. Це дає підстави говорити про Шульцовий автодієгетичний наратив, що нерідко супроводжується фікційно діалогізованим наративним монологом, що візуально простежений «під кутом ясного зору», як приміром, у «Геніальній епосі». Найчастіше рецептивний погляд глядача фокусується й рухається відповідно до напрямку погляду Юзефа, якщо той присутній на зображенні.

Позаяк Юзеф-візіонер фігуративно наявний, образотворча оповідь Шульца зазвичай пряма. Цим можна пояснити автонаративну репрезентацію і наявність подібних рисунків із найменшими змінами зображених об'єктів, зокрема вигляду самого Юзефа, який, конструюючи наративну ідентичність, систематично змінює не лише власні погляди, але й вік персонажа, риси характеру, «коректуючи» рецептивну настанову. Порівняймо дві роботи Юзеф із батьком Якубом 1933 і 1937 рр. (Рис 1. та Рис. 2):

Рис. 1.

Рис. 2.

Окреслений оповідний скелет доповнюється численними наративними фігурами, відступами від типового способу розповідання. Це, зокрема, риторичні звертання наратора, що конденсують мотиви й наступних оповідань «Санаторію під Клепсидрою»: «О спадання полуди, о вторгнення світла, о весно, о батьку...» [4, с. 118], запитання на кшталт «Куди ти подів Книгу?» [4, с. 120] і звертання, що актуалізують наратив «Ти».

Персональна оповідь, події якої побачено оком його учасника, а викладено з перспективи рефлектуючого персонажа, доповнена ауторіальною (від третьої особи) оповіддю. Більше того, наративний світ Шульца вміщує не надто розповсюджену оповідну інстанцію *МИ*: «ми швидкими темпами наближаємося [...] до чудової й катастрофічної епохи – геніальної [...] Ми відчуваємо [...] вже трансцендентальні контури на цьому полотні» [4, с. 130]. Така наративна позиція моделює ситуацію єдності фікційного суб'єкта з навколишнім світом.

Важливу дієтичну роль у тексті Шульца відіграє батько, поряд з яким доволі часто домінує нарація *МИ*, спогади постають не фрагментарними, а поданими у розвитку. Зокрема, на наступних зображеннях бачимо епізоди тексту «Весна» (1935) – «Батько, Юзеф і Фотограф» (1938), де Юзеф прогулюється з Якубом: «Батько брав мене із собою <...> до маленької дворової рестораційки [...] ми йшли [...] через велику довершену площу <...> дезорієнтовані в порожнинах атмосфери» [4, с. 146].

Рис. 3.

Рис. 4.

Розглянемо Рис.3. та Рис.4. Основні акценти зосереджені на відтворення їхнього руху, а фокус то наближається, то знову віддаляється, та й сам Юзеф у рецепції читача ніби дорослішає, позаяк сприймач вдається до своєрідних прогнозів-передбачень щодо розвитку фабули і здійснює, за термінологією У. Еко, інференціальні прогулянки-вилазки.

Подібну реалізацію наративу завважуємо в роботах «Б'янка з батьком в екіпажі» [4, с.37-45]. Тут спостерігаємо дванадцять зображень

(1935, 1936, 1937 pp.), що у своїй цілісності складають траєкторію руху. Наратор у літературному тексті з особливою увагою розповідає про Б'янку, фокусуєчись дуже близько, а на картинах, навпаки, – віддаляє погляд. У даному разі наративну динаміку у свідомості сприймача актуалізують також деталі – перехожі, різні моделі капелюшка, пробігаюча повз собаку, сила руху коней. Означені картини монтуються наче у наративі спогаду, уяви, а перспектива змінюється в міру наближення і віддалення екіпажу від спостерігача.

Особливої уваги в наративах Шульца заслуговує музичний код, втілюючись, приміром, у історії про катеринників [4, с. 16-22], що «непомітно вив'язувалися з юрби, розтавляючи ніжки своїх катеринок» [4, с. 124]. Подані зображення передають реципієнтові сугестивну силу музики, навіть особливості ритму: «фокус нарації» спрямований на погляди персонажів картини, зосереджених виключно на музиці катеринників, межуючи із внутрішньою фокалізацією (відчуття і думки) літературного тексту, а оповідач ніби проникає у свідомість героїв, займаючи позицію всезнаючого наратора [див. 7].

Бруно Шульц постійно змінює наративний погляд своїх персонажів, а реципієнт, у такому разі, не може займати роль відстороненого спостерігача і вступає у взаємодію з літературним та живописним текстами, які стилістично перетинаються в категоріях точки зору та метапiктурального наративу, де й зустрічаються слово та образ, формуючи специфічну наративну ідентичність.

Список використаних джерел:

1. Мних Р. Дрогобиччанин Бруно Шульц. Дрогобич–Седльце: Коло, 2006. 150 с.
2. Рікер П. Сам як інший. Київ: «Дух і літера», 2002. 458 с.
3. Фіцовський Є. Бруно Шульц. Книга образів. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. 560 с.
4. Шульц Б. Цинамонові крамниці та всі інші оповідання. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2017. 384 с.
5. Genette G. Narrative Discourse. New York: Cornell University Press. 1980. pp. 161–211.
6. Schmid W. Narratology. De Gruyter Translated by Alexander Starritt. 272 p.
7. Tuczynina A. Literacka specyfika narracji w stylistyce rysunkowej Brunona Schulza. Konteksty. Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk. 2021. № 4. P. 53-60.

Наукове видання

«Платон мені друг, але істина дорожча»:
теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку
сучасних гуманітарних наук

*Матеріали I Всеукраїнської молодіжної конференції
(з міжнародною участю та благодійною метою)*

Відповідальні за випуск

Альона Тичініна
Ірина Горохолінська

Дизайн та верстка

Юліанна Віщак

Підписано до друку 13.04.2023. Формат 60x84/16
Папір офсетний. Електронне видання.
Умов.-друк. арк. 14,0. Обл.-вид. арк. 15,1. Зам. 3-002.
Видавництво Чернівецького національного університету
58012, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2
е-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002

2023

Дизайн:
Юліанна Віщак

